

Oroad

En rapport om
LO-medlemmarnas samhällsoro

LO-distriktet i Västsverige

Förord

Idén till denna rapport tog form i slutet av sommaren 2015 när SOM-institutet publicerat resultatet av de årliga nationella SOM-undersökningarna. I bokform gör författarna fördjupade analyser och trendbeskrivningar av samhälle, opinion och medier. Kapitlet *Sverige oroar sig* väckte intresset för en analys med fokus på samhällsoron bland LO-förbundens medlemmar.

Det politiska klimatet under hösten 2015 har präglats av den så kallade flyktingkrisen. Opinionsen har svängt både en och två gånger, och samhället står inför stora utmaningar. Mot bakgrund av detta är det nödvändigt att förtydliga att denna rapport huvudsakligen bygger på SOM-undersökningar från år 2000 till år 2013. Rapporten bidrar med en översikt av hur LO-medlemmarnas samhällsoro och partisympati har utvecklats under dessa år. Hur läget förändras framöver blir ett ämne för framtida studier.

Innehåll

Svenska folket oroar sig.....	4
Sammanfattning.....	5
Metod.....	6
Olika typer av oro beroende på politisk färg.....	6
Väljare och samhällsoro.....	6
Partisymptati, LOs medlemmar 2015 (procent).....	7
Samhällsoro yttrar sig olika beroende på utbildningsnivå.....	7
Utbildningsnivå, LOs medlemmar (procent).....	8
Andel som svarat ”mycket oroande” på frågan ”Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?” (procent).....	9
Andel män och kvinnor inom LO-kollektivet som svarat ”mycket oroande” på frågan ”Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?” (procent).....	10
Partisymptatier under 2000-talet.....	10
LO-medlemmarnas partisymptatier under 2000-talet (procent).....	11
Samhällsoro under 2000-talet.....	11
Andel som svarat ”mycket oroande” på frågan ”Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?” (procent).....	12
Medier och samhällsoro.....	12
Orons politiska konsekvenser.....	13
LO-medlemmarnas favoritregering (procent).....	14
Högerpopulism är inte ett alternativ.....	14
Alla kan göra något.....	15
Referenslista.....	18
Bilaga 1.....	20
Bilaga 2.....	21

Svenska folket oroar sig

På senare tid har begreppet oro blivit allt mer återkommande i samhällsdebatten. Svenska folket oroar sig, fastslog Henrik Oscarsson och Maria Solevid i SOM-institutets nya bok *Fragment* som publicerades sommaren 2015. Även Stefan Löfven tog fasta på känslan när han inledde sitt sommartal den 16 augusti samma år med orden:

*”Vänner,
sommaren 2015 kommer vi att minnas som orons sommar.”*

Oro för samhällsproblem yttrar sig olika i befolkningen, skillnaderna beror till största del på utbildningsnivå och om man ställer sig till höger eller vänster på den politiska skalan. Personer med högre utbildningsnivå oroar sig i större utsträckning för miljöförstöring, politisk extremism och ökad främlingsfientlighet, medan lågutbildade är mer oroliga för organiserad brottslighet, ökade flyktingströmmar och arbetslöshet.¹ Bland de skillnader som beror på politisk färg är det tydligt att personer med vänstersympatier oroar sig mer. I *Sverige oroar sig* konstaterar författarna att för 12 av de 19 samhällsproblem man undersökt är det vänstersympatisörer som uttrycker starkast oro.²

Känslan av oro kan få både positiva och negativa effekter. Å ena sidan påverkar oro hur vi hanterar politisk information, samhällsoro gör individen mer villig att söka information för att identifiera risker och hot. Å andra sidan är dessa upplevda risker och hot också vad som gör oro till en central del i opinionsbildning hos politiska partier.³ Samhällsoron gör att människor intresserar sig för och pratar om politik oftare,⁴ detta gör det relativt lätt för politiska partier att mobilisera medborgare kring ett samhällsproblem.⁵

Ett politiskt parti som utnyttjat befolkningens samhällsoro för att locka väljare är Sverigedemokraterna (SD). Enligt Sverigedemokraterna har invandringen en starkt negativ effekt för samhället, såväl socialt som ekonomiskt, partiet utmålar invandringen som ett hot mot den svenska identiteten, välfärden och tryggheten.⁶ Inom LO-kollektivet, liksom i hela befolkningen, har Sverigedemokraternas enkla retorik fått fäste. En undersökning gjord av SCB i november 2015 visar att stödet för Sverigedemokraterna ligger på 31,5 procent bland LOs manliga medlemmar.

---

¹ Oscarsson & Solevid, *Fragment*.

² Ibid, kap 4.

³ Oscarsson & Holmberg, *Nya svenska väljare*.

⁴ Neuman, *The Affect Effect. Dynamics of Emotion in Political Thinking and Behavior*.

⁵ Sandberg & Demker, *Starkare oro för främlingsfientlighet än för invandring*.

⁶ Sverigedemokraterna.se, Vår politik: Invandringspolitik

I augusti 2014 gjordes en undersökning av Novus på uppdrag av LO, där man intervjuade sammanlagt 3000 medlemmar runt om i landet. Frågorna rörde bland annat oro i relation till sjukvård, pension, äldreomsorg, våld och arbetslöshet. Det visade sig att LOs medlemmar framförallt oroar sig över brister i välfärden, att få en otillräcklig pension, och att platserna på äldreboenden inte ska räcka till (Se bilaga 1).

En central uppgift för LO är att verka för att arbetstagarnas intressen i rättsliga och samhällspolitiska frågor tillvaratas. Om oron i samhället växer ligger det i LOs intresse att fortsätta kartlägga de samhällsproblem som står i centrum för oron hos de egna medlemmarna. Samhällsoron som infunnit sig i den svenska befolkningen handlar inte enbart om brister i välfärden. De samhällsproblem som flest människor oroar sig över är miljöförstöring, organiserad brottslighet och ökad främlingsfientlighet.⁷

Sammanfattning

För att bättre kunna hävda medlemmarnas intressen i samhällspolitiska frågor har LO-distriktet i Västsverige sammanställt en rapport med fokus på samhällsoro. Rapporten ger en övergripande bild av de samhällsfenomen som LOs medlemmar upplever vara allra mest oroande. Resultatet visar att LO-medlemmarna hyser starkast oro över miljöförstöring, ökade sociala klyftor, organiserad brottslighet och stor arbetslöshet, nästan hälften av medlemmarna upplever dessa samhällsproblem mycket oroande år 2013.

Rapporten lägger störst vikt vid de områden där vi ser att LO-medlemmarnas oro har vuxit drastiskt (för alla uppmätta områden, se bilaga 2). Ökade sociala klyftor, organiserad brottslighet, ökade flyktingströmmar och ökad främlingsfientlighet står därmed i fokus. Centralt för analysen är de politiska konsekvenserna, där mycket pekar på att Sverigedemokraterna är det parti som drar nytta av oron. Slutsatsen är att kampen måste trappas upp för en tryggare tillvaro åt alla. Fackföreningsrörelsen har en viktig roll i detta. Gemensamt kan LO-kollektivet möta de utmaningar som samhällsoron bottnar i.

Avslutningsvis ges konkreta förslag på hur LO ska verka för att människor ska slippa känna oro.

- LO är övertygade om att arbetslösheten och utanförskapet är roten till mycket ont, därför måste sysselsättningen öka.

---

⁷ Oscarsson & Solevid, *Fragment*.

- Ett större mått av anställningstrygghet är väsentligt för att löntagare inte ska se varandra, eller arbetslösa, som hot.
- Motsättningarna mellan arbete och kapital måste göras synliga, och fackföreningsrörelsen måste ta tillbaka den här konfliktlinjen. När meningsskiljaktigheter börjar handla om etnisk bakgrund, har något gått snett.
- När oro yttrar sig i främlingsfientlighet handlar det ofta om okunskap. Inom ramen för LOs projekt *Alla kan göra något* växlar vi upp arbetet med att förändra attityderna på arbetsplatser runt om i Sverige.

Metod

Rapporten bygger på de nationella SOM-undersökningarna från år 2000 till 2013. I rapporten redovisas statistik över samhällsoron hos medlemmarna i LO-förbunden, som LO-distriktet i Västsverige sammanställt. Rapporten bygger huvudsakligen på frågan ”Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?”.

Olika typer av oro beroende på politisk färg

Vart man positionerar sig på höger-vänsterskalan har betydelse för orosmönstret bland olika grupper i samhället. Allra störst är sambandet mellan vänsterideologi och oro för ökade sociala klyftor och försämrade välfärd, vänstersympatisörer oroar sig dessutom mer för miljön, politisk extremism och nynazism.⁸ År 2013 placerar sig 73 procent av LO-medlemmarna till vänster på den politiska skalan. Att samhällsoron bland medlemmarna ter sig större jämfört med befolkningen som helhet på de flesta områden, kan alltså bero på att LO-förbunden samlar många vänstersympatisörer.

Väljare och samhällsoro

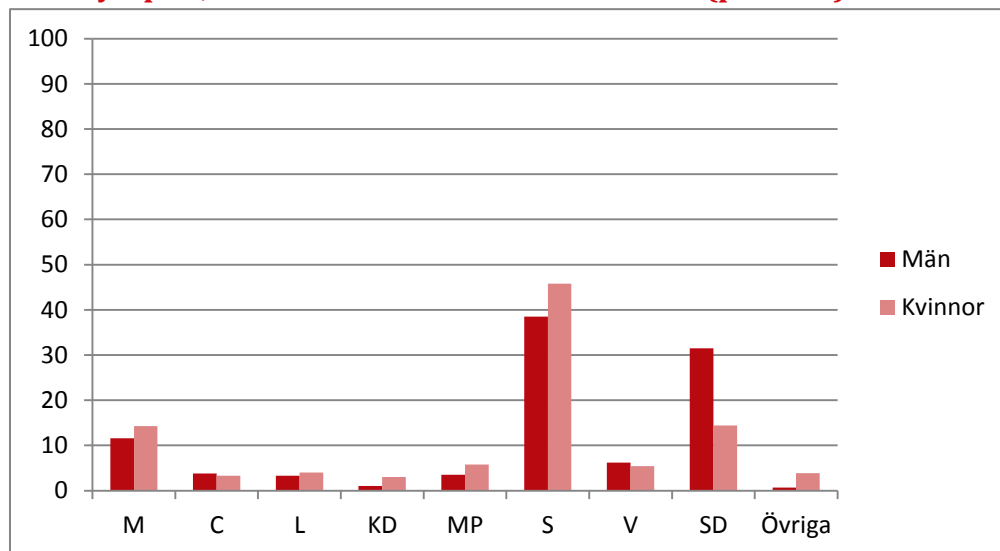
Att olika grupper i samhället oroar sig över olika företeelser syns tydligt i väljarkåren. Här är det enligt SOM-institutets undersökningar Sverigedemokrater tillsammans med Feministiskt initiativ (FI) sympatisörer som oroar sig mest. 80 procent av SD-sympatisörerna uppger sig vara mycket oroade över den organiserade brottsligheten och ökade flyktingströmmar, medan FI:s väljare istället oroar sig över miljöförstöring och ökad främlingsfientlighet. Det är de mobiliserande partierna som samlar våra mest oroade medborgare.

---

⁸ Oscarsson & Solevid, *Fragment*.

Socialdemokraterna (S) har länge varit det största partiet inom LO-kollektivet. I november 2015 visar SCBs mätning att stödet för Socialdemokraterna ligger på 38,5 procent bland männen och 45,8 bland kvinnorna. Samma mätning pekar på att stödet för Sverigedemokraterna ligger på 31,5 procent bland män och 14,4 procent bland kvinnor. Undersökningen bygger på frågan ”Vilket parti skulle du rösta på om det vore riksdagsval idag?”.

Partisympati, LOs medlemmar november 2015 (procent)

Källa: SCB, Statistikdatabasen: Partisympati efter kön och fackförbund bland anställda november 2015.

Samhällsoro yttrar sig olika beroende på utbildningsnivå

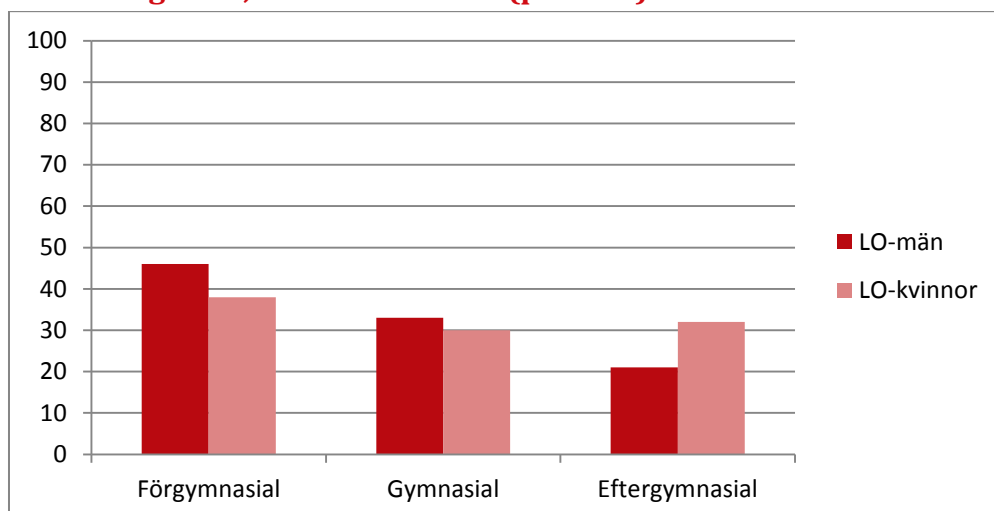
Miljöförstöring, förändringar i jordens klimat, politisk extremism och ökad främlingsfientlighet hör till de områden som oroar högutbildade personer.

Lågutbildade är i sin tur mer oroliga för terrorism, organiserad brottslighet, arbetslöshet och ökade flyktingströmmar.⁹

Oron för olika samhällsfenomen är alltså delvis kopplat till individens utbildningsnivå. Att förstå varför LO-medlemmarna uttrycker oro på ett specifikt område underlättas därför om man känner till medlemmarnas utbildningsnivå. Omkring hälften av LOs manliga medlemmar har enbart förgymnasial utbildning, medan utbildningsnivån hos kvinnorna är relativt jämt fördelad mellan låg, medel och hög utbildning.

⁹ Oscarsson & Solevid, *Fragment*.

Utbildningsnivå, LOs medlemmar (procent)

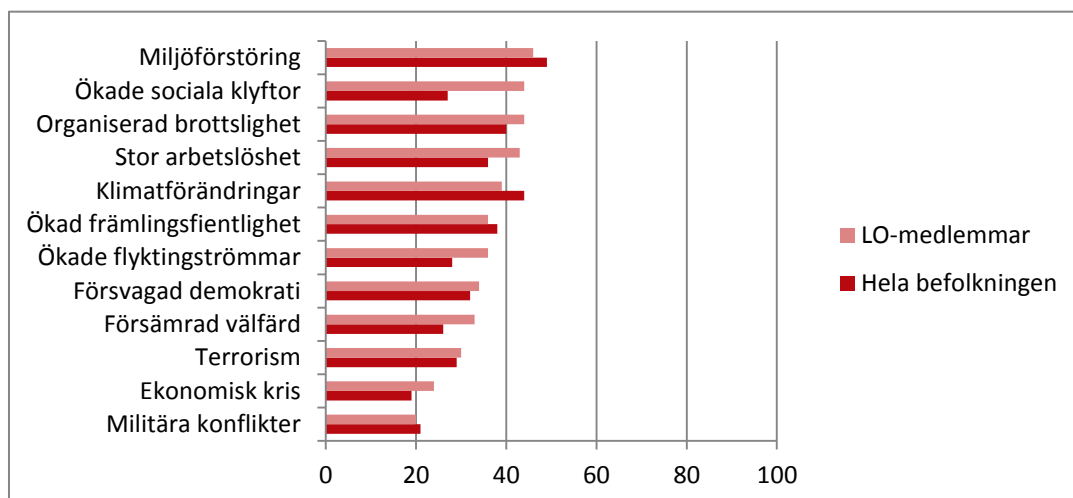
Källa: SOM-institutet vid Göteborgs Universitet, 2013.

Bland de områden som oroar LO-medlemmarna ligger miljöförstöring och ökade sociala klyftor i topp. Det finns en stor oro för miljöförstöring bland hela Sveriges befolkning, men när det gäller ökade sociala klyftor är LOs medlemmar betydligt mer bekymrade. Att medlemmarna oroar sig över miljöförstöring och ökade sociala klyftor är inte förvånande om man ser till forskningen som visar att vänstersympatisörer oftare än andra oroar sig över dessa samhällsproblem.

Oron för organiserad brottslighet och stor arbetslöshet är generellt sett högre bland människor med lägre utbildning. Inom LO-kollektivet finns branscher som lider av hög arbetslöshet, exempelvis detaljhandeln, det är därför inte heller förvånande att arbetslösheten är källa till oro bland medlemmarna.

Andel som svarat "mycket oroande" på frågan "Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?" (procent)

Källa: SOM-institutet vid Göteborgs Universitet, 2013.

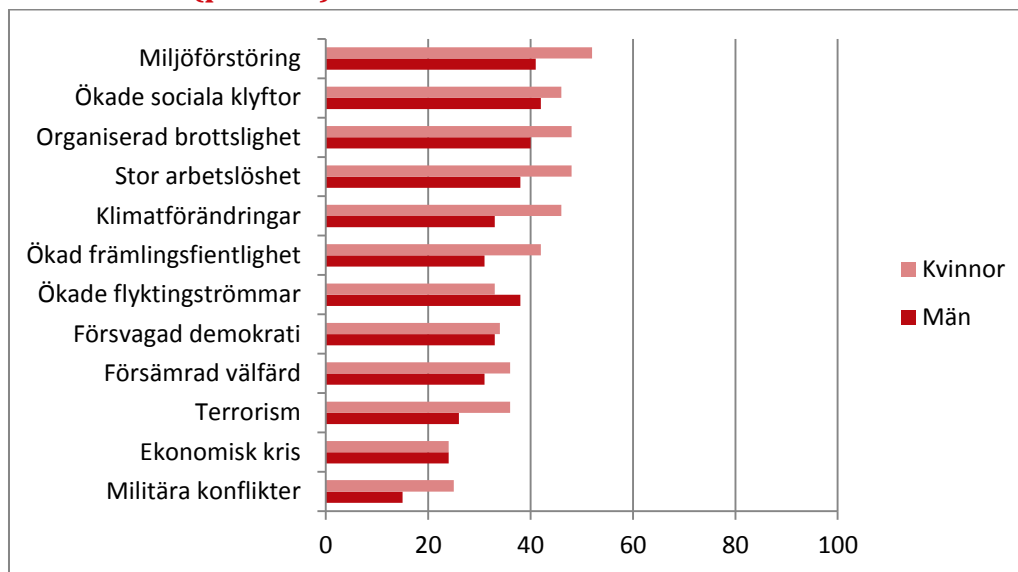
Kvinnorna inom LO-kollektivet oroar sig mer än männen på alla punkter utom en. Att kvinnor oroar sig i större utsträckning än män är konstaterat i forskning sedan tidigare. Oron hänger ihop med social position och kön, ju bättre position man har i samhället desto mindre oroar man sig.¹⁰

Förklaringen till LO-kvinnornas starka oro på vissa områden kan också härledas till positionen i samhället. Rapporten *Arbetstider år 2015* visar att kvinnorna inom LO-kollektivet arbetar under sämre villkor än sina manliga kollegor i de flesta avseenden,¹¹ en logisk följd är att oron för samhällsproblem som ökade sociala klyftor och stor arbetslöshet är större bland LOs kvinnor.

¹⁰ Wängnerud, *Varför är kvinnor mer oroliga?*

¹¹ LO i Sverige, *Arbetstider år 2015*.

Andel män och kvinnor inom LO-kollektivet som svarat "mycket oroande" på frågan "Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?" (procent)

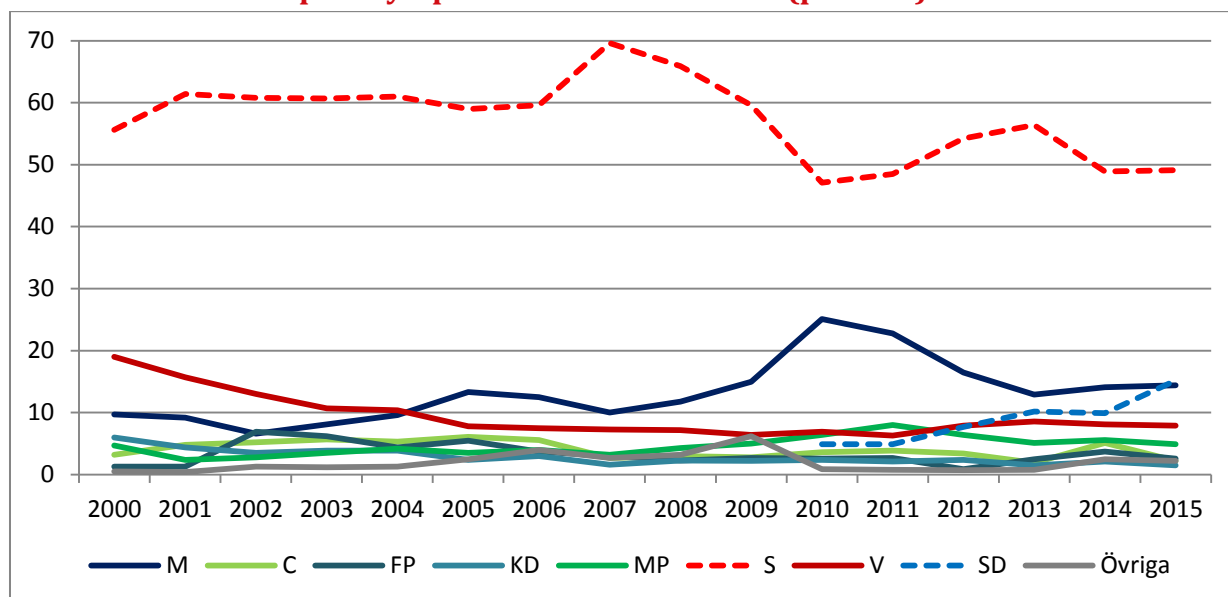
Källa: SOM-institutet vid Göteborgs Universitet, 2013.

Partisimpatier under 2000-talet

Socialdemokraterna är det överlägset största partiet inom LO-kollektivet, med ett stöd på runt 60 procent de inledande åren av 2000-talet. LO-medlemmarnas partisimpatier förändras dock över tid. Moderaterna, som till en början haft ett stöd på runt 10 procent, når år 2009 hela 25 procent samtidigt som sympatierna för Socialdemokraterna ligger under 50 procent (47,1). Diagrammet nedan visar att Socialdemokraternas och Moderaternas respektive kurva speglar varandra tydligt; när stödet för Socialdemokraterna ökar, minskar stödet för Moderaterna, och vice versa.

År 2010 väljs Sverigedemokraterna in i riksdagen. Inledningsvis är LO-medlemmarnas sympatier för Sverigedemokraterna lågt, men mellan riksdagsvalen 2010 och 2014 fördubblas stödet och når snabbt över 15 procent år 2015. Partiet går därmed om Moderaterna som den största utmanaren till Socialdemokraterna.

LO-medlemmarnas partis sympatier under 2000-talet (procent)

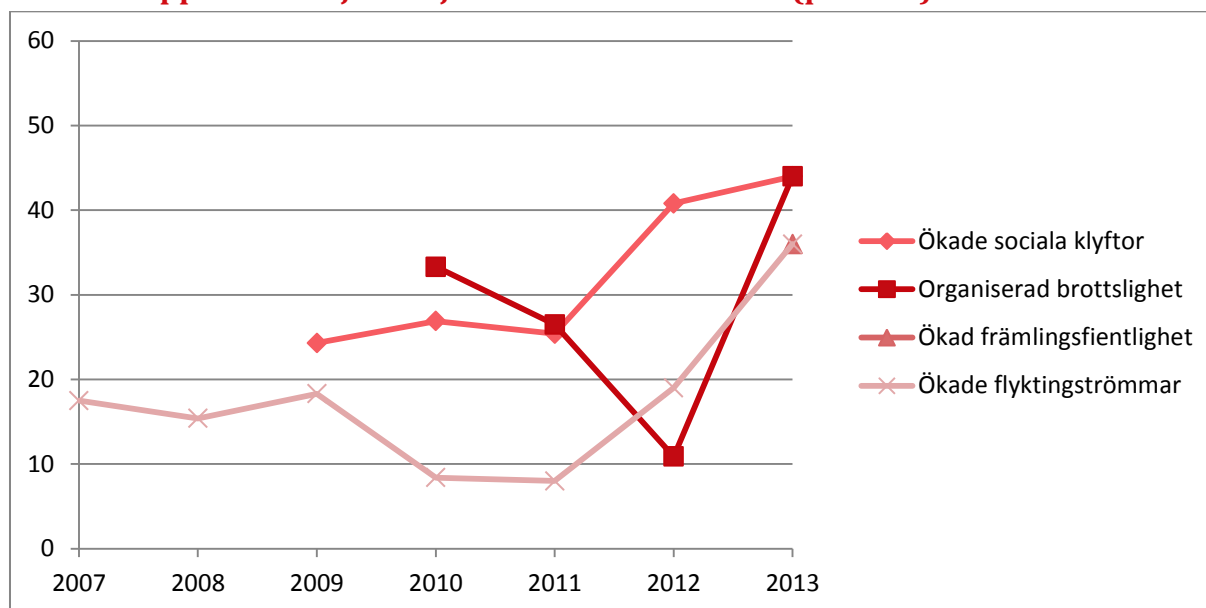
Källa: SCB, 2015. Diagrammet bygger på SCB:s statistik över partis sympati efter fackförbund. Not: Partis sympatifördelningar är inte direkt jämförbara med valresultat bl.a. eftersom frågorna ej gäller partival utan bästa parti. Partis sympati (bästa parti) har mätts med följande frågor: Fråga 1 Är det något av de politiska partierna som står dig närmare än de andra? Om JA: Fråga 2: Vilket parti är det? Annars: Fråga 3: Men vilket parti har du störst sympati för? Svaren på frågorna 2 och 3 bildar tillsammans partis sympati.

Samhällsoro under 2000-talet

Som vi konstaterat tidigare har svenskarnas samhällsoro ökat på senare år. Inom LO-kollektivet har flera fenomen blivit källa till stark oro, i synnerhet mellan åren 2011 och 2015. Mest utmärkande är oron för organiserad brottslighet, som varit på nedgång sedan man började mäta år 2010, men år 2012 växer oron för organiserad brottslighet lavinartat. Den stora oron för ökade sociala klyftor är något som kännetecknar människor som står till vänster på den politiska skalan, och denna oro har växt bland LO-medlemmarna sedan 2011.

År 2011 var endast 8 procent av medlemmarna oroade över ökade flyktingströmmar, två år senare är andelen uppe på 36 procent. Vid denna tidpunkt börjar man mäta oron för ökad främlingsfientlighet, som visar sig ligga på samma höga nivå som oron för ökade flyktingströmmar. Vi kan dessvärre inte med säkerhet uttala oss om hur mycket medlemmarna har oroat sig för främlingsfientliga krafter tidigare, men sannolikt har många känt så länge.

Andel som svarat "mycket oroande" på frågan "Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?" (procent)

Medier och samhällsoro

Medielandskapet i Sverige har de senaste åren förändrats på så sätt att snabba och sensationella nyheter får störst genomslag, detta har gjort att nyheterna ofta har en alarmistisk ton. Kombinationen av snabb och alarmerande rapportering gör att vissa händelser i samhället låter mer oroväckande än de egentligen är.¹² Spridningen av nyheter på sociala medier är enorm och blixtsnabb, det är därför inte konstigt att människor oroar sig.

Medierna förväntas vara en viktig del i det demokratiska samtalet, därför är de flesta eniga om att Sverige behöver en stark public service-sektor.¹³ Ett allt mer individualiserat samhälle leder dock till att många människor väljer bort nyhetskällor som Rapport. Istället väljer vi allt oftare medier vars rapportering stämmer överens med våra egna åsikter,¹⁴ eller de medier som hörs och syns mest.

Massmediernas illavarslande retorik gör att samhällsoron ökar. Marie Demker, professor i statsvetenskap vid Göteborgs Universitet, menar exempelvis att en växande oro för ökad främlingsfientlighet kan förklaras genom den alarmerande rapporteringen av främlingsfientliga partiers framfart i Europa.¹⁵ Detta trots att studier visat att svenskarna blivit allt mer toleranta till invandring. På samma sätt bidrar Sverigedemokraternas

¹² Demker, *Sverige åt svenskarna. Motstånd och mobilisering mot invandring och invandrare i Sverige.*

¹³ Nord & Grusell, *Inte för smalt, inte för brett. Spelet om framtidens public service.*

¹⁴ Shehata & Wadbring, *Allt fler står utanför nyhetsvärlden.*

¹⁵ Sandberg, Linn & Demker, Marie, *Starkare oro för främlingsfientlighet än för invandring*

domedagspräglade språkbruk kring flyktinginvandringen till att många upplever en stark oro. Utrikesminister Margot Wallström (S) säger i en intervju om flyktingkrisens rötter och effekter att deras retorik bidrar till att skapa rädsla. Den kan också bli den utlösande faktorn som leder till våldsdåd, för den som har onda tankar och själv är rädd.¹⁶

Orons politiska konsekvenser

Oavsett om samhällsoron är skäligen eller inte, så får den konsekvenser. Människor som känner sig oroad över samhällsutvecklingen uppger sig vara mer politiskt intresserade, de pratar oftare om politik och är mer benägna att hålla sig informerade. I förlängningen kan samhällsoron förena människor runt ett samhällsproblem. Ett exempel är flyktinginvandringen från Syrien. Efter att bilden på 3-åriga Alan Kurdi spreds i medier i början av september 2015, bildades en stark opinion för ett varmt välkomnande av alla nyanlända.

Samtidigt ser vi hur en motrörelse etablerats, som med Sverigedemokraterna i spetsen förespråkar en isolationistisk politik med stängda gränser. Partiet vinner sympatier genom att anamma människors oro, och förstärka den. I tider av finanskris och hög arbetslöshet är den oro människor känner begriplig, men att oron exploateras av högerpopulistiska partier är ett allvarligt hot mot fackföreningsrörelsen. Sverigedemokraterna förnekar klassbegreppet och attackerar enigheten inom den arbetande klassen, de menar istället att gemenskapen handlar om identitet och kultur.¹⁷

Det är troligen ingen slump att oron för ökade flyktingströmmar växer år 2011. Sverigedemokraterna har vid den tidpunkten suttit i riksdagen i ett år, och enligt likasinnade har partiet lyft frågan om invandringen, som ingen annan vågat prata om. Sverigedemokraterna har tillåtits sätta agendan, vilket har gjort att migrationspolitiken länge dominerat det politiska samtalet. Det är därför inte heller konstigt att människor blir oroliga.

Oron kan emellertid ha olika förklaringar. Det är fullt rimligt att man inom LO-kollektivet bekymrar sig för ökade flyktingströmmar av humanitära skäl, empati inför att människor tvingas på flykt. Men eftersom vi tidigare konstaterat att just den frågan genererar stor oro bland SD-anhängare, är det sannolikt inte den bästa förklaringen.

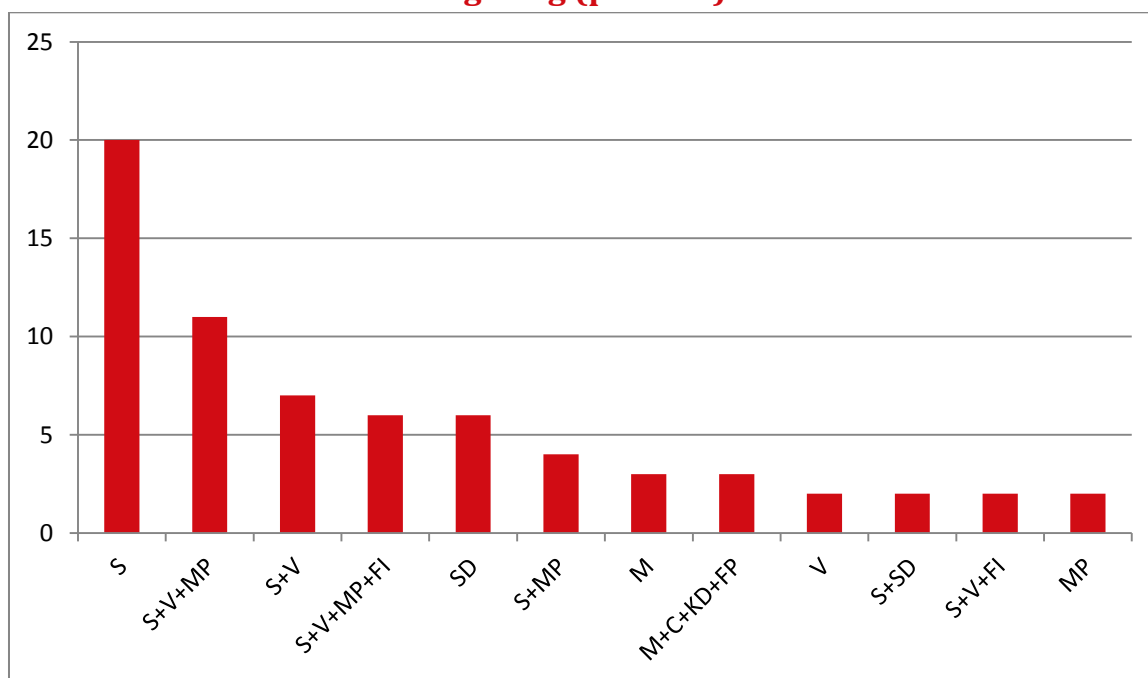
¹⁶ Dagens Nyheter, *Margot Wallström om bränderna: SD har ett ansvar*

¹⁷ LO i Sverige, *Alla kan göra något*.

Oron för miljöförstöring är överlägset störst, trots detta har Miljöpartiet aldrig riktigt fått fäste inom LO-kollektivet på samma sätt som Sverigedemokraterna. SVT:s vallokalsundersökning 2014 visar exempelvis att medlemmarna hellre ser en regering med enbart Sverigedemokraterna, än en regering med Miljöpartiet och Socialdemokraterna tillsammans.

LO-medlemmarnas favoritregering (procent)

Källa: SVT Valu 2014

Högerpopulism är inte ett alternativ

Sverigedemokraterna för en politik som direkt motarbetar fackföreningsrörelsen. För det första leder deras retorik till att splittra arbetarklassen. För det andra är Sverigedemokraterna ett högerpopulistiskt parti, och högerpartier står sällan på arbetarnas sida i politiken. LO måste se till att medlemmarna är medvetna om vilka konsekvenser SD:s politik kan få för fackföreningsrörelsen och allt den åstadkommit genom historien.

Partier som Sverigedemokraterna beskrivs ofta som enfrågepartier. Detta är missvisande eftersom deras politiska agenda förutom invandringspolitiken innehåller många element som strider mot arbetarnas intressen. Sverigedemokraterna driver en starkt högerinriktad politik och ger sitt stöd till borgerliga förslag. Partiet vill visserligen se en stark stat, men inte en välfärdsstat i ordets vanliga bemärkelse. Sverigedemokraternas välfärdsstat är till för svenskarna och inga andra. Det viktiga är att staten försvarar den nationella identiteten.

Sverigedemokraterna har röstat ja till:

- att behålla FAS3
- att begränsa strejkrätten
- att sänka A-kassan
- att införa fler undantag från turordningsreglerna i LAS
- sänka lägstalönern och slopad anställningstrygghet
- att behålla gränsen i sjukförsäkringen
- mer skattesänkningar för de rikaste med ett sjätte jobbskatteavdrag

Sverigedemokraterna har röstat nej till:

- en nollvision mot olyckor i arbetslivet
- att investera i billiga hyresrätter
- fler anställda inom äldreomsorgen

Källa: LO i Sverige, 2015. En sådan politik kan aldrig bli arbetarvänlig.

Alla kan göra något

Samhällsoron handlar om att många har svårt att se optimistiskt på framtiden, men lösningen ligger inte i att vi sluter oss mer och vänder olika grupper i samhället mot varandra. Idén om allas lika värde och lika rätt måste försvaras mot de krafter i samhället som vill ställa människa mot människa. Arbetarklassens gemenskap vilar på att man tillsammans möter utmaningar, oavsett kön, religion och etnisk bakgrund. Genom organisation och politisk påverkan kan fackföreningsrörelsen bidra till att skapa ett samhälle där ingen behöver känna oro.

Anställningstryggheten hotas av den växande arbetslösheten och mitt i allt detta groor samhällsoron och motståndet mot invandringen. Så länge det finns otrygga anställningar och ett stort utanförskap så finns det risk att SD:s lösningar och retorik vinner mark. Att öka sysselsättningen och tryggheten på arbetsmarknaden är ett viktigt recept för att ge människor framtidstro. Att välkomna nyanlända in i samhället via arbetsmarknaden gör att människor möts och inte förblir främlingar. LO kommer fortsätta trycka på vikten av att våga investera i välfärd, bostäder och infrastruktur för att skapa fler arbetstillfällen och ett tryggare samhälle.

I rapporten *Etablerad – så skapas jobb för dem som idag befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden* från hösten 2015 ger LO-distriktet i Västsverige tillsammans med

företrädare för Göteborg och Gullspång flera förslag på hur arbetslösheten och utanförskapet ska minska.¹⁸

- Det måste finnas jobb. Det är idag gott om arbeten att söka men få som är kvalificerade att söka dem. Därför måste det till individuella åtgärder och samverkan mellan samhällets olika aktörer för att öka kompetensen på specifika yrkesområden.
- För nyanlända svenskar gäller att den kompetens de för med sig kan användas genom kartläggning, validering och komplettering. Språkutbildningen för nyanlända behöver utvecklas. Tiden från ankomst till etablering måste kortas.
- Alla ska ha möjlighet att nå gymnasiekompetens, därför krävs alternativa studieformer och speciallösningar.
- Bostadsbristen påverkar möjligheten till att flytta dit arbete finns. Infrastrukturen behöver möta behovet av att pendla mellan jobb och bostad.
- Både offentliga och privata arbetsgivare behöver ta större socialt ansvar och minska den strukturella diskrimineringen.

Intressekonflikten mellan arbete och kapital utgjorde en gång i tiden grunden för bildandet av fackföreningsrörelsen. Denna kamp får inte glömmas bort i en tid när arbetare och arbetslösa ställs mot varandra. Samhällsoro slår rot när vi tillåter konflikten att handla om vilka som får, och inte får, vara del av vårt samhälle. Motsättningarna har länge handlat om liberala kontra konservativa värderingar, vilket har orsakat en bakåtsträvande debatt om huruvida den svenska välfärdsstaten borde begränsas till att omfatta enbart de människor som vuxit upp här. LO ska verka för att konfliktlinjen i samhället åter fokuseras kring intressekonflikten mellan arbete och kapital.

Sedan 2011 har LO drivit arbetet för alla människors lika värde och rätt, under projektet *Alla kan göra något*. Fokus har legat på utbildning av anställda och förtroendevalda runt om i landet. År 2015 växlas arbetet upp, genom att ge förbund och distrikt möjligheten till mer resurser för att effektivt bekämpa diskriminering och alla former av särbehandling. LOs uppfattning är att samhällsoro som yttrar sig i främlingsfientlighet till stor del handlar om

---

¹⁸ LO i Västsverige, *Etablerad – så skapas jobb för dem som idag befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden*.

okunskap, tillsammans ska medlemmarna därför fortsätta sprida kunskap om den fackliga idén och det rättvisa samhället.¹⁹

---

¹⁹ LO i Sverige, *Alla kan göra något*.

Referenslista

Arbetstider år 2015 Heltids- och deltidarbete, vanligen arbetad tid samt arbetstidens förläggning efter klass och kön år 1990–2015 Författare: Mats Larsson, Arbetslivsenheten.

Dagens Nyheter, 2015. Margot Wallström om bränderna: SD har ett ansvar. Av Ewa Stenberg
<http://www.dn.se/nyheter/sverige/margot-wallstrom-om-branderna-sd-har-ett-ansvar/>

Demker, M (2014) Sverige åt svenskarna. Motstånd och mobilisering mot invandring och invandrare i Sverige. Bokförlaget Atlas Akademi, Stockholm.

Göteborgs universitet, SOM-institutet. (2015). *Riks-SOM 2013*. Version 1.0. Svensk Nationell Datatjänst. <http://dx.doi.org/10.5878/002630>

LO i Sverige, 2015. Alla kan göra något. © 2012 Mats Wingborg, Anna-lena Lodenius & Thord Ingesson. Omarbetad 2015 Mats Wingborg & Thord Ingesson

LO i Sverige, 2015. En sådan politik kan aldrig bli arbetarvänlig.
<https://www.facebook.com/LOiSverige/photos/pb.163820136238.-2207520000.1451913009./10153255411901239/?type=3&theater>

Löfven, Stefan, 2015. Stefan Löfvens sommartal den 16 augusti 2015.
<http://www.socialdemokraterna.se/Vart-parti/Sommartal-i-Vasaparken/>

Neuman, Russel W, George E. Marcus, Ann N. Crigler & Micahel MacKuen (red) (2007). *The Affect Effect. Dynamics of Emotion in Political Thinking and Behavior*. Chicago: The University of Chicago Press

Nord, L. & Grusell, M. (2012). *Inte för smalt, inte för brett. Spelet om framtidens public service*. Göteborg: Nordicom.

Novus-undersökning, 2014. På uppdrag av LO. Sammanlagt 3 000 medlemmar i LO-förbund intervjuade i hela riket.

Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (2015) Svenska folket oroar sig i Maria Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) Fragment. Bokserien nr 63, SOM-institutet vid Göteborgs Universitet.

Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2013). *Nya svenska väljare*. Stockholm, Norstedts Juridik.

Solevid, Maria, 2015. SOM-seminariet 2015: Svenskarna mer oroliga över situationen i världen. http://som.gu.se/aktuellt/Nyheter/Nyheter_detalj/som-seminariet-2015--svenskarna-mer-oroliga-over-situationen-i-varlden.cid1287604 (Hämtad 2015-10-01).

Sandberg, Linn & Demker, Marie (2014) Starkare oro för främlingsfientlighet än för invandring i Annika Bergström & Henrik Oscarsson (red) *Mittfåra & marginal*. Göteborgs universitet: SOM-institutet

SCB, Statistikdatabasen: Partisympati efter kön och fackförbund bland anställda 2015. http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_ME_ME0201_ME0201B/Partisympati141/?rxid=930c8cfe-dd30-4a2d-9d61-31a2976aff8f

Shehata, A & Wadbring, I (2012) Allt fler står utanför nyhetsvärlden i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red) *I framtidens skugga*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

SVT Valu 2014. Uppgifter framtagna av SVT åt Arbetet.se från sin valundersökning, Valu. <http://arbetet.se/2014/09/18/s-och-mp-inte-lo-folkets-dromregering/>

Valentino, Nicholas A., Vincent L. Hutchings, Antoine J. Banks & Anne K. Davis (2008). "Is a Worried Citizen a Good Citizen? Emotions, Political Information Seeking, and Learning via the Internet." *Political Psychology* 29(2): 247-273.

Wängnerud, Lena, 2013. Varför är kvinnor mer oroliga? Författad av Henrik Höjer för Forskning & Framsteg. <http://fof.se/tidning/2013/6/artikel/varfor-ar-kvinnor-mer-oroliga>

Bilaga 1

Novus-undersökning 2014

På uppdrag av LO. Sammanlagt 3 000 medlemmar i LO-förbund intervjuade i hela riket.

Hur pass orolig är du för att bli utsatt för våld eller hot om våld?

Mycket orolig: 14 %

Ganska orolig: 24 %

Inte särskilt orolig: 46 %

Inte alls orolig: 14 %

Vet ej: 2 %

Hur pass orolig är du för att bli arbetslös?

Mycket orolig: 11 %

Ganska orolig 17 %

Inte särskilt orolig: 40 %

Inte alls orolig: 30 %

Vet ej: 2 %

Bilaga 2

Andel som svarat "mycket oroande" på frågan "Om du ser till läget idag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?" (procent)

